

JÄMSTÄLLDHETSMYNDIGHETENS REMISSVAR PÅ BETÄNKANDET ”FRÅN DELAR TILL HELHET – EN REFORM FÖR SAMORDNADE, BEHOVSANPASSADE OCH PERSONCENTRERADE INSATSER TILL PERSONER MED SAM- SJUKLIGHET”, SOU 2021:93

Vi har anmodats att yttra oss över betänkandet *Från delar till helhet – En reform för samordnade, behovsanpassade och personcentrerade insatser till personer med sam-sjuklighet* (SOU 2021:93). Vårt yttrande är avgränsat till frågor som rör betänkandets jämställdhetspolitiska relevans.

Mäns våld mot kvinnor har inte beaktats tillräckligt av utredningen

Som utredningen konstaterar finns en tydlig koppling mellan våldsutsatthet, psykisk ohälsa och missbruk. Kopplingen gäller såväl våldsutövande som våldsutsatthet. Missbruk och psykiatriska diagnoser innebär en förhöjd risk för grövre våldsutövande i nära relationer. Studier visar också att risken för kvinnor och flickor med skadligt bruk och beroende att drabbas av fysiskt och sexuellt våld är högre än hos befolkningen i övrigt. Även om forskningen inom området ännu är begränsad och relativt daterad, indikerar studier att våldsutsatthet hos kvinnor i missbruk är mer regel än undantag. Exempelvis visar en svensk studie av kvinnor i kontakt med olika verksamheter för personer i missbruk i Stockholm, Göteborg och Malmö att 75 procent av de tillfrågade under de senaste två åren varit utsatta för fysiskt våld, sexuellt våld eller psykiska övergrepp från en manlig förövare.¹ I en annan svensk studie med kvinnor i kontakt med psykiatrin rapporterade 70 procent av kvinnorna att de under sitt liv varit utsatta för någon form av fysiska, sexuella eller psykiska övergrepp eller utnyttjande. 68 procent av kvinnorna som utsatts för övergrepp under vuxenlivet rapporterade även att nuvarande psykiska problem var kopplade till övergreppssituationer.²

Samtidigt som utsattheten är större än i samhället i övrigt konstaterar Socialstyrelsen att våldsutsatta kvinnor med missbruks- och beroendeproblematik riskerar att inte få tillgång till stöd och hjälp utifrån sitt skyddsbehov. Socialtjänsten fångar ofta

¹ Holmberg (2005) *Mäns våld mot missbrukande kvinnor - ett kvinnofridsbrott bland andra*.

² Bengtsson- Topor (2004) *Vi är många – Övergrepp mot kvinnor som använder psykiatrin. En omfångsstudie*.

inte upp och erbjuder insatser till dessa personer. Socialstyrelsen bedömer att stöd och insatser till våldsutsatta kvinnor i missbruk- och beroende behöver utvecklas.³

Jämställdhetsmyndigheten anser att en genomgripande reform av samhällets insatser till personer med samsjuklighet på ett tydligare sätt måste beakta det mycket omfattande jämställdhets- och samhällsproblemet med mäns våld mot kvinnor. Regeringen har genom en tioårig nationell strategi för att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor och därefter genom två åtgärdsprogram för att intensifiera arbetet⁴ angett hur prioriterat och angeläget området är.

I en granskning av Sveriges åtaganden enligt Istanbulkonventionen⁵ uppmanas svenska myndigheter att utarbeta metoder för myndighetssamverkan för att i enskilda ärenden om våld mot kvinnor säkerställa samordningen och samarbetet mellan alla berörda parter, särskilt lokala myndigheter (brottsbekämpande myndigheter, socialtjänst, arbetsförmedling), offentlig hälso- och sjukvård och specialiserade stödtjänster till våldsutsatta kvinnor.⁶ Under 2022 ska Regeringen rapportera hur Sverige har hanterat detta.

Jämställdhetsmyndigheten menar därför att det inte enbart kan vara med verksamheternas uppsökande arbete som insatser erbjuds till våldsutsatta kvinnor. Vården måste ses som en helhet och det måste finnas en medvetenhet om den överhängande risken att kvinnor i missbruk utsatts för våld från en eller flera förövare i missbruksmiljöer och till exempel kan tvingas möta sina förövare inom vården. Relevanta riskbedömningar och anpassning av vården bör därför göras utifrån dessa förutsättningar. Det skulle exempelvis kunna innebära fler kvinnoseparata behandlingar och separata väntrum.

För Jämställdhetsmyndigheten

Lena Ag
Generaldirektör

Lars-Gunnar Engström
Utredare

I ärendets slutliga handläggning har avdelningschefen Peter Vikström och chefsjuristen Anna Tingbäck deltagit.

³ Socialstyrelsen (2020) *Kartläggning av skyddade boenden i Sverige*.

⁴ Regeringskansliet (2021) *Åtgärdsprogram för att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor 2021–2023*.

⁵ Istanbulkonventionen är det första juridiskt bindande avtalet om våld mot kvinnor i Europa. Sverige ratificerade konventionen 2014. Council of Europe (2011) *Europarådets konvention om förebyggande och bekämpning av våld mot kvinnor och av våld i hemmet, fördragsserie nr 210*.

⁶ Europarådets expertgrupp GREVIO, BILAGA I Förteckning över GREVIO:s synpunkter och förslag, GREVIO/Inf (2018)15, 2019.